

Sygn. akt II UK 186/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Elblągu
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 12 listopada 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego w
Elblągu
z dnia 31 października 2014 r., sygn. akt IV Ua 59/14,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 października 2014 r., IV Ua 59/14, Sąd Okręgowy w Elblągu, na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Elblągu, w sprawie z odwołania A. K. o zwrot nienależnie pobranego świadczenia, zmienił (pkt II) wyrok Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 14 maja 2014 r. jak i poprzedzające go decyzje z dnia 20 maja i 6 czerwca 2013 r., stwierdzając brak obowiązku zwrotu przez wnioskodawczynię odsetek wskazanych w zaskarżonych decyzjach, oddalił odwołania w pozostałym zakresie, oraz oddalił apelację organu rentowego w pozostałej części (pkt III).

W uzasadnieniu wyroku, Sąd drugiej instancji wskazał, że wnioskodawczyni, w czasie gdy przebywała na zwolnieniu lekarskim, trzykrotnie zatrudniła w ramach umowy zlecenia osobę, która w jej imieniu i na jej rachunek miała wykonywać

czynności będące przedmiotem działalności gospodarczej skarżącej. Osoba ta następnie zatrudniona została na umowę o pracę. Sąd Okręgowy uznał, że trzykrotne podpisanie takich umów było wykonywaniem pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 159 ze zm., dalej ustawa zasiłkowa).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku, zaskarżając go w części (w zakresie pkt II), pełnomocnik wnioskodawczyni, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej poprzez „nieprawidłowe ustalenie znaczenia przesłanki wykonywania pracy zarobkowej na skutek czego Sąd niewłaściwie zastosował ten przepis do stanu faktycznego niniejszej sprawy”, art. 84 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm., dalej ustawa systemowa), polegającą na „nieuprawnionym stwierdzeniu, że nie istnieje obowiązek pouczenia o braku prawa do zasiłku w sytuacji uregulowanej w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, a wykonywanie pracy zarobkowej można by uznać za świadome wprowadzenie organu w błąd”, (...) na skutek czego Sąd niewłaściwie zastosował art. 84 ust. 2 ustawy systemowej i niesłusznie zakwalifikował wypłacony zasiłek jako świadczenie nienależne” oraz naruszenie przepisów postępowania - art. 321 § 1 k.p.c. Pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie apelacji, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Elblągu wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnych zagadnień prawnych. W ocenie pełnomocnika „istnieje konieczność doprecyzowania znaczenia terminu - wykonywanie pracy zarobkowej - w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej”. Drugim istotnym zagadnieniem prawnym, jest kwestia „ustalenia interpretacji art. 84 ust. 2 ustawy systemowej i określenia, czy istnieje obowiązek pouczenia o braku prawa do zasiłku w sytuacji uregulowanej w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, czy też wystąpienie okoliczności wskazanych w trym przepisie zakwalifikować można jako świadome wprowadzenie

w błąd organu". Ponadto, w ocenie skarżącego, skarga kasacyjna jest także oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, stąd też ewentualna możliwość dalszego postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe (por. art. 177 ust. 1 Konstytucji), które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc

cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10).

Tymczasem wskazane w skardze kasacyjnej zagadnienia prawne w istocie mają charakter pozorny, a sformułowane pytania oparte o ustalony stan faktyczny, nie mają cech ogólności i w swej istocie zmierzają do odmiennej niż uczynił to Sąd Okręgowy wykładni przepisów (art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej), zawierając polemikę z ustaleniami Sądu i jego oceną sprawy, uwzględniającą stanowisko organu rentowego zawarte w skarżonych decyzjach.

W związku z zarzutami skargi należy także zauważyć, że jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437).

W ocenianej sprawie sytuacja taka nie zachodzi.

Za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2011 r., I PK 43/11 (niepublikowany), warto też przypomnieć, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.